

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Kehittämishankkeen esiselvitys Mäntsälässä

Fager-Pintilä, Noora

2011 Ympäristö- ja luonnonvara-ala, Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Ympäristö- luonnonvara-ala, Hyvinkää

Kehittämishankkeen esiselvitys Mäntsälässä

Fager-Pintilä Noora
Kestävän kehityksen Ko.
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2011

Noora Fager-Pintilä

Kehittämishankkeen esiselvitys Mäntsälässä

Vuosi 2011 Sivumäärä 39

Suomalaista maaseutua tuetaan ja kehitetään sekä kansallisin varoin, että EU:n rahoittamana. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kautta rahoitetaan hankkeita, joilla maaseudun elinvoimaisuutta tuetaan.

Kehittämishankkeet ovat usein suhteellisen lyhytaikaisia projekteja, jotka pyrkivät saamaan aikaan pitkäaikaista positiivista muutosta. Tuotokset voivat olla jotain konkreettista, mutta yhtä hyvin jotain hankalammin mitattavaa, kuten osaamisen tai ammattitaidon kehittymistä.

Hankkeiden suunnittelua ja toteuttamista varten on luotu malleja, joiden mukaan kannattaa toimia. Mitä paremmin hankkeen suunnittelee, sitä paremman mahdollisuudet on onnistua. Riittävällä riskien tiedostamisella voidaan mahdollisesti välttää suurimmat vaikeudet.

Hevosiin keskittyvä liiketoiminta on lisääntynyt huomattavasti viime vuosien aikana. Mäntsälässä erikokoisia talleja arvellaan olevan noin sata. Toiminta on siirtynyt harrastuksesta entistä enemmän elinkeinoksi. Silti suuri osa yrittäjistä ei pysty harjoittamaan liiketoimintaansa päätoimisesti, vaan käy töissä myös tilan ulkopuolella. Hevosyrittäjiä tukemalla voidaan edesauttaa kannattavan ja innovatiivisen alan kehittymistä, joka tulevaisuudessa voi tuoda entistä enemmän työpaikkoja myös maaseudulle.

Ennen Mäntsälässä toteutettavan hevosyrittäjiä hyödyttävän hankkeen toteuttamista päätettiin tehdä esiselvitys, jonka avulla saataisiin tietoon mitä osa-aluetta lähdetään parantamaan ensimmäiseksi. Esiselvitys suoritettiin puhelinkyselynä alueen hevosyrittäjille ja harrastajille. Kyselyn perusteella selvisi, että maastoratsastus tuo talleille hyvin asiakkaita, mutta aiheuttaa useille monenlaisia käytännönongelmia toteuttaa. Tästä syystä koettiin, että maastoratsastusreittien suunnitteluhankkeelle olisi Mäntsälässä selkeä tarve.

Asiasanat: maaseutu, hanketoiminta, hevosyrittäjä

Noora Fager-Pintilä

Preliminary survey of a developing project

Year	2011	Pages	39
------	------	-------	----

Rural areas are being supported and developed both by national funds and EU provided capital in Finland. Projects which aim to support the vitality of rural areas in continental Finland are being financed Via A development program. Developmental projects, which aim to achieve long term positive changes, are often relatively short-lived. Outcome may be something concrete, but just as well something more difficult to measure, such as improvement in know-how or in professional skills.

Models have been made for planning and executing of projects. The better you plan your project, the better are your chances to succeed are. Adequate awareness of risks possibly enables you to possibly avoid major difficulties.

Business operations around horses have increased substantially during last few years. In Mäntsälä stables of different sizes are thought to be around hundred. Activities have transformed from being a hobby to source on livelihood. Yet still majority of entrepreneur cannot practice their business full-time, but have to work also outside the farm. By supporting horse management enterprises we can help to develop a profit-making and innovative business that can in the future create even more jobs in the rural district.

Before executing a project benefiting horse management enterprises, was decided to execute a disquisition, which would help to discover what sectors must be tackled first. Disquisition was performed by phone to the areas entrepreneurs and people who are interested in horses. Trough the inquiry was discovered, that cross-country riding brings customers to stables, but causes to many all kinds of difficulties to perform. For this reason many felt, that a project to plan a route for cross-country riding would be needed in Mäntsälä.

Keywords: rural district, projects, horse management enterprise.

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma	7
2.1	Ohjelman toimintalinjat ja toimenpiteet.....	9
2.1.1	Toimintalinja 1	10
2.1.2	Toimintalinja 2	10
2.1.3	Toimintalinja 3	11
2.1.4	Toimintalinja 4	11
2.2	Paikalliset Leader - toimintaryhmät	11
2.3	Uudenmaan alueellinen kehittämissuunnitelma	12
3	Hanketoiminta Suomessa	14
3.1	Mikä on hanke?.....	14
3.2	Hanketuen hakija	15
3.3	Hankesuunnittelun eteneminen	15
3.4	Hankesuunnitelman sisältö	17
3.5	Rahoituksen hakeminen	20
3.6	Hankkeen loppuarviointi	20
4	Esiselvityksen suunnittelu	20
4.1	Nykytilanne Mäntsälässä	21
4.2	Hankeidea ja sen kehittäminen	21
4.3	Tarpeen ja resurssien määrittäminen	22
4.3.1	Kyselyn laatiminen	22
4.3.2	Kyselyn suorittaminen	23
5	Esiselvityksen tulokset	23
5.1	Hevoslannan hyödyntäminen ja yhteistyö	24
5.2	Terapiaratsastus.....	25
5.3	Hevosten teurastus ja lopettaminen.....	26
5.4	Maastoratsastusreitit	26
5.5	Lomitus ja yhteiset hankinnat	29
5.6	Yhteenveto tuloksista	31
6	Lopputulos	31
7	Johtopäätökset.....	32
	Lähteet	33
	Kuvat	34
	Liitteet.....	35

1 Johdanto

Hankkeet, projektit ja talkoot ovat olleet aina osa maaseudun elämää. Vuodenajat ja sääolot vaikuttavat moniin perinteisiin maatalouden töihin. Yksinkertaistetusti voi sanoa, että työt suoritetaan tietyssä järjestyksessä yksi kerrallaan. Jokainen työvaihe voidaan nähdä erillisenä osaprojektina, joka tähtää tiettyyn tavoitteeseen ja seuraavan osaprojektin aloittamiseen. Oman tilan töiden lisäksi yhteistä hyvää on edistetty erilaisilla rakennushankkeilla ja yhdessä suoritetuilla töillä.

Projektiluontoisesti voidaan toteuttaa myös maaseudun elävöittämiseen ja elämänlaadun parantamiseen tähtäviä toimia. Hanketyö mahdollistaa perinteisen talkootyön lailla selkeiden tavoitteiden rajaaman työn tekemisen tehokkaasti. Perusteellisen suunnittelun avulla voidaan varmistaa, että kaikki tehtävät toimet tähtäävät tavoitteissa onnistumiseen, eikä resursseja käytetä tuottamattomaan työhön.

Mitä enemmän sidosryhmiä hankkeen toteuttamiseen on sitoutunut, sitä pienempi on riski hankkeen keskeytymisestä. Sitoutuminen ei anna mahdollisuutta keskeyttämiselle ilman kaikkien osapuolten hyväksyntää.

2 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

EU rahoittaa Suomen maaseudun elinvoimaisuuteen tähtäävää toimintaa Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmien kautta (Maa- ja metsätalousministeriö, EU:n maaseutupolitiikka Suomessa 2010). Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa hallinnoi maa- ja metsätalousministeriö kun taas Ahvenanmaan ohjelmaa hallinnoi Ahvenanmaan maakuntahallitus. Voimassa oleva Mannersuomen maaseudun kehitysohjelma 2007-2013 on hyväksytty 10.8.2007. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma jakaantuu vielä viiteentoista alueelliseen kehittämissuunnitelmaan. Alueellisten suunnitelmien tarkoitus on korostaa oman alueensa tarpeita ja erityispiirteitä (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 11).

Suomi on väestötiheydeltään EU-maiden harvimmin asuttu valtio. Suomen pinta-alasta jopa 90 % luokitellaan maaseudeksi, jolla asuu 42 % koko maan väestöstä (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, 2007, 4). Vuonna 2005 voimassa olleeseen kuntajakoon perustuva maaseututyypittely jakaa maaseutualueet kolmeen eri luokkaan, jotka ovat kaupungin läheinen maaseutu, ydinmaaseutu ja harvaan asuttu maaseutu (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 19).

Näistä kolmesta kaupungin läheisellä maaseudulla on parhaat kehittymismahdollisuudet, koska palvelut, työpaikat ja markkinat ovat suhteellisen lähellä (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, 2007, 5). Kaupungin läheisellä maaseudulla maataloutta ei välttämättä harjoiteta päätoimisesti, tai alkutuotannon lisäksi tilalla voidaan harjoittaa lisäksi muunlaista yritystoimintaa. Osa kaupungin läheisestä maaseudusta on jopa muuttovoittoaluetta.

Ydinmaaseutu taas on usein alkutuotantoon keskittyvää aluetta. Etäisyydet suuriin kaupunkeihin voivat olla pitkiä, joten tilat ovat usein erikoistuneita ja suuria (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, 2007, 5). Vaikka tilojen koneellistuminen lisää kannattavuutta ja helpottaa työtä, on kehitys myös vähentänyt maaseudun työpaikkoja. Koko maassa tilojen lukumäärä vähenee jatkuvasti. Monet tilat lopettavat tuotannon yhä useammin kannattamattomana. Väestö muuttaa työn perässä kaupunkeihin, eikä viljelijän jäädessä eläkkeelle tilalle löydy enää jatkajaa.

Harvaan asuttu maaseutu sijoittuu pääosin Pohjois-Suomeen. Näitä kuntia koettelevat samanaikaisesti monet asiat, kuten kasvukauden lyhyys, muuttotappiot, palveluiden väheneminen ja ikäjakauman vääristyminen nuorten työikäisten muuttaessa pois (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, 2007, 5). Alueet kärsivät samaan aikaan monista ongelmista.

Ajatus maaseudun ja kaupunkien välisestä erosta on kuitenkin muuttunut suuresti viimeisimpien vuosikymmenten aikana. Aikaisempi kuvitelma edistyksellisistä kaupungeista ja maaseudun jälkeenjääneisyydestä on vaihtunut tietoisuuteen maaseudusta voimavarana ja tärkeänä osana moninaista yhdyskuntarakennetta (Uusitalo 1998, 19). Kehitys näkyy myös poliittisessa toiminnassa valtion toimintojen ja palveluiden uudelleensijoitteluna. Aikaisempaa keskittymää pääkaupunkiseudulle on alettu purkaa ja nykyisin monia toimintoja ja palveluita sijoitetaan pääkaupunkiseudun sijasta maakuntiin. Toisaalta liikkumisen helpottuminen ja uudenlainen tietotekniikka ovat edesauttaneet palvelujen paikkasidonaisuudesta luopumista, jolloin asuinpaikan valintamahdollisuudet ovat lisääntyneet (Kytö, Tuorila & Leskinen, 2006, 9). Kaikkia palveluita ei kuitenkaan koskaan ole mahdollista korvata. Maaseudulla asuva tarvitsee palveluita, jotka edellyttävät asiakkaan ja palvelun kohtaamista fyysisesti, kuten kouluja, päiväkotia ja terveystalouksia. Nykyaikana etätöiden tekemien kuitenkin mahdollistaa asuimen kauempanakin työpaikasta (Kytö ym. 2006, 15).

Uudenmaan alueella sijaitsee yli 4000 maatilaa, jotka ovat viime aikoina jakautuneet selkeästi tuotantoa kehittäviin ja laajentaviin, sekä niihin, jotka harjoittavat maataloutta sivutoimisesti (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 7). Uudellamaalla ei ole ollenkaan harvaan asutuksi maaseuduksi luokiteltavia alueita, infrastruktuuri on toimiva ja potentiaalisia asiakkaita löytyy monenlaisten palveluiden tarjoajille. Uudellamaalla sijaitsevat maatilat tarjoavat perinteisen toiminnan ohella monenlaisia palveluita, kuten koneurakointia, hoiva-alan palveluita, hevosyrittäjäpalveluita ja erilaisia matkailupalveluita (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 7). Erilaiset bioenergiaa hyödyntävät yritysmuodot kuten lämmön tuotanto ovat myös kasvava erikoistumisen muoto.

Uudenmaan maaseudulla on monta puolestaan puhuvaa ominaisuutta uusia asukkaita houkutteltaessa. Ympäristö on monipuolista ja maisema hoidettua, historiallisia matkailukohteita ja kulttuuriperintöpaikkoja löytyy paljon, palvelut ovat lähellä ja kulkuyhteydet ovat hyvät (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, s. 8). Alueella on paljon myös vapaa-ajan asutusta. Uudellamaalla on paljon monenlaista harrastustoimintaa, mutta varsinkin hevosharrastus on ollut viime vuosina kasvava ala. Toisaalta myös palveluntarjoajia on enemmän, joten kilpailuakin on enemmän kuin harvemmin asutulla alueilla.

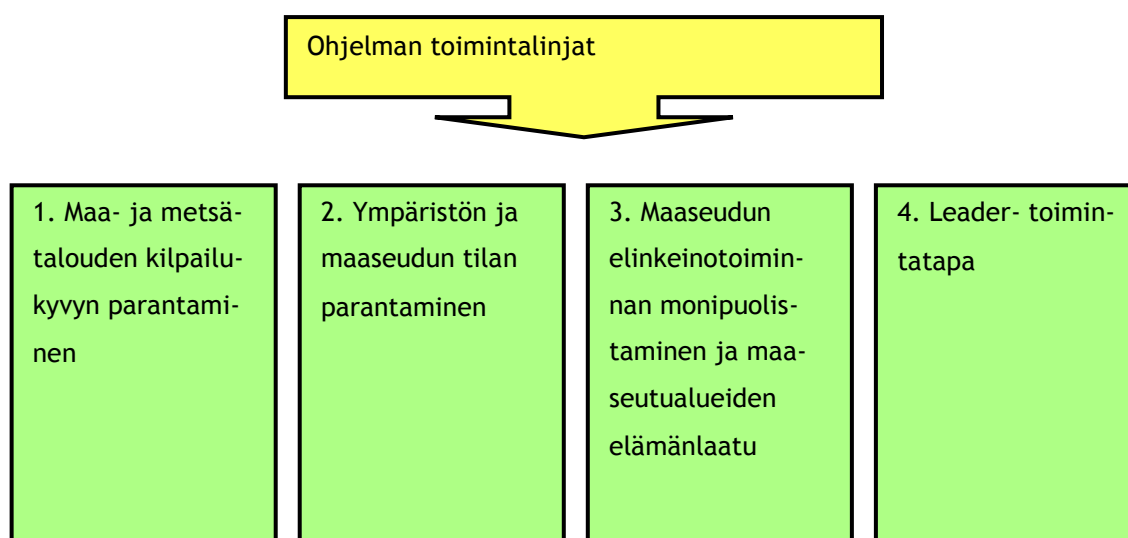
Uudellamaalla hevostalleja on paljon, ja lisää perustetaan jatkuvasti. Kustannukset tallin ylläpidossa ovat usein huomattavat, eivätkä kaikki tallit pysty kilpailemaan alhaisilla hinnoilla. Monella hevostilalla kannattavuus ei ole kovinkaan hyvä, mutta riittävä toimeentulon kannal-

ta. Suurin osa yrittäjistä kuitenkin uskoo, että tulevaisuudessa kannattavuus on hyvä, tai vähintään tyydyttävä (Pussinen & Thuneberg, 2010, 14).

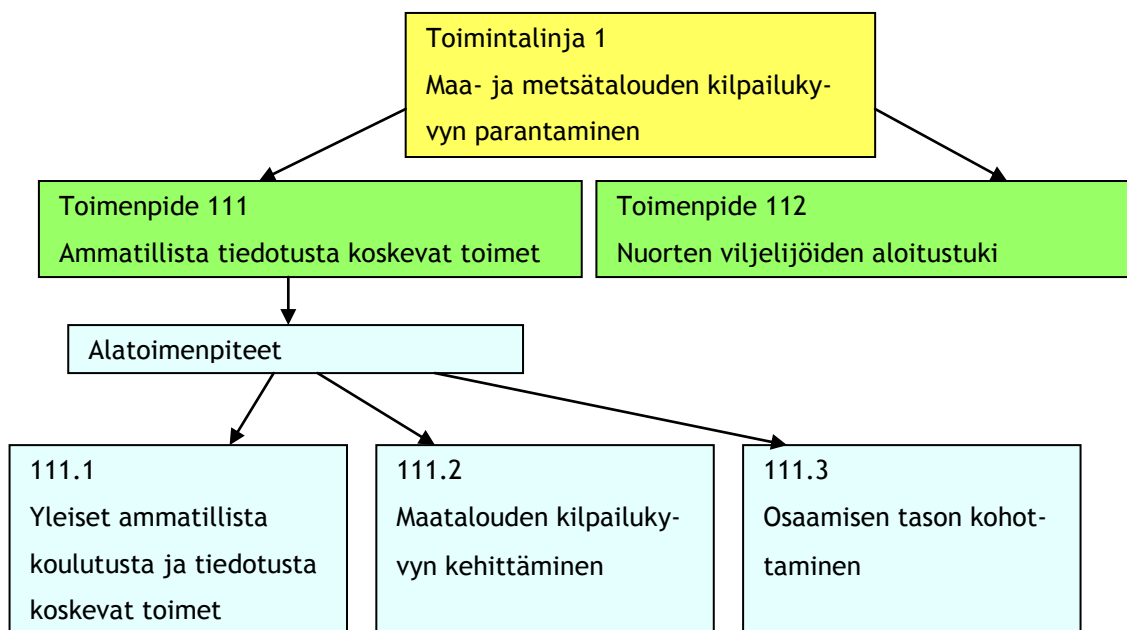
Jotkut tilat ovat vastanneet kilpailutilanteeseen erikoistumalla. Hevostiloilta voi nykyään osata hyvin monenlaisia ja innovatiivisia palveluita, joita vielä muutama vuosi sitten ei ollut olemassakaan. Tilat ovat laajentaneet harrastemahdollisuuksia hevosten parissa, ja keksineet aivan uusia lajeja kuten hevoshiihtoa ja -pulkkailua. Mitä erilaisempia palveluita tilat pystyvät tarjoamaan, sitä paremmin ne erottuvat muusta tarjonnasta.

2.1 Ohjelman toimintalinjat ja toimenpiteet

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmalla on neljä toimintalinjaa jotka kaikki tähtäävät maaseudun elinvoimaisuuden parantamiseen (Kuva 1). Toimintalinjat perustuvat Suomen kansalliseen maaseudun kehittämisstrategiaan jonka rahoitus tulee Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta. Jokainen toimintalinja on jaettu vielä selventäviin erillisiin toimenpiteisiin. Itse toimenpide on tarvittaessa jaettu vielä alatoimenpiteisiin (Kuva 2). (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, 2007, 72).

Kuva 1: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimintalinjat

Kuva 2: Esimerkki toimintalinjan jakautumisesta toimenpiteisiin ja alatoimenpiteisiin.

2.1.1 Toimintalinja 1

Ensimmäinen toimintalinja tähtää Maa- ja metsätalouden kilpailukyvyyn parantamiseen kehittämällä maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä, lisäämällä nuorten viljelijöiden osuutta mm. sukupolvenvaihdoksien kautta, sekä edistämällä toiminnan monipuolistumista. Lisäksi tuetaan uusiutuvien energiamuotojen ja puuenergian tuotantoa ja käyttöä sekä alaan liittyvän teknologian kehittymistä ja uusia innovaatioita. Ensimmäiseen toimintalinjaan kuuluu myös viljelijöiden tietotaidon lisääminen omassa työssään, sekä eläinten hyvinvoinnista ja metsien monimuotoisuudesta huolehtimisesta. (Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma, 2007, 81).

2.1.2 Toimintalinja 2

Toinen toimintalinja tähtää ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen. Linjan toimien avulla pyritään ylläpitämään maatalousmaisemaa ja perinnebiotoopeja, vähentämällä maatalouden aiheuttamaa ympäristökuormitusta ja lisäämällä maatalousmaalla tuotettavan uusiutuvan energialähteen määrää. Tavoitteena on myös säilyttää maatalousmaiseman ja metsämaiden luonnon monimuotoisuus tilojen erikoistumisesta huolimatta. (Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma, 2007, 108).

2.1.3 Toimintalinja 3

Kolmannen toimintalinjan tavoitteet tähtäävät elinkeinoelämän monipuolistamiseen ja asukasviihtyvyyden lisäämiseen. Toimenpiteillä tähdätään työllisyyden parantamiseen ja muuttotappioiden vähenemiseen maaseutualueilla. Toimilla pyritään erityisesti tukemaan naisten ja nuorten työllistymistä, uusien työpaikkojen syntymistä ja teknologian kehittymistä. Ympäri-vuotisten asukkaiden tukemisen lisäksi tuetaan myös vapaa-ajan asumisen houkuttelevuutta ja kylien elinvoimaisuutta. (Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma, 2007, 195).

2.1.4 Toimintalinja 4

Toimintalinja neljä, eli Leader- toimintatapa tarkoittaa paikallista maaseudun kehittämistä. Tarve kehittämiselle ja idea hankkeista lähtee paikalliselta tasolta eli alueen asukkailta, yhdistyksiltä tai yrittäjiltä. Toimintalinjan tarkoituksena on aktivoida alueen asukkaita toimimaan asukasviihtyvyyden ja yritystoimintamahdollisuuksien lisäämiseksi, sekä yleensä elämänlaadun parantamiseksi. Leader- toiminta vahvistaa verkostoitunutta yhteistoimintaa eri alojen ja toimijoiden välillä. Käytännössä neljännessä toimintalinjassa yhdistyvät linjojen 1, 2 ja 3 tavoitteet. (Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma, 2007, 226).

2.2 Paikalliset Leader- toimintaryhmät

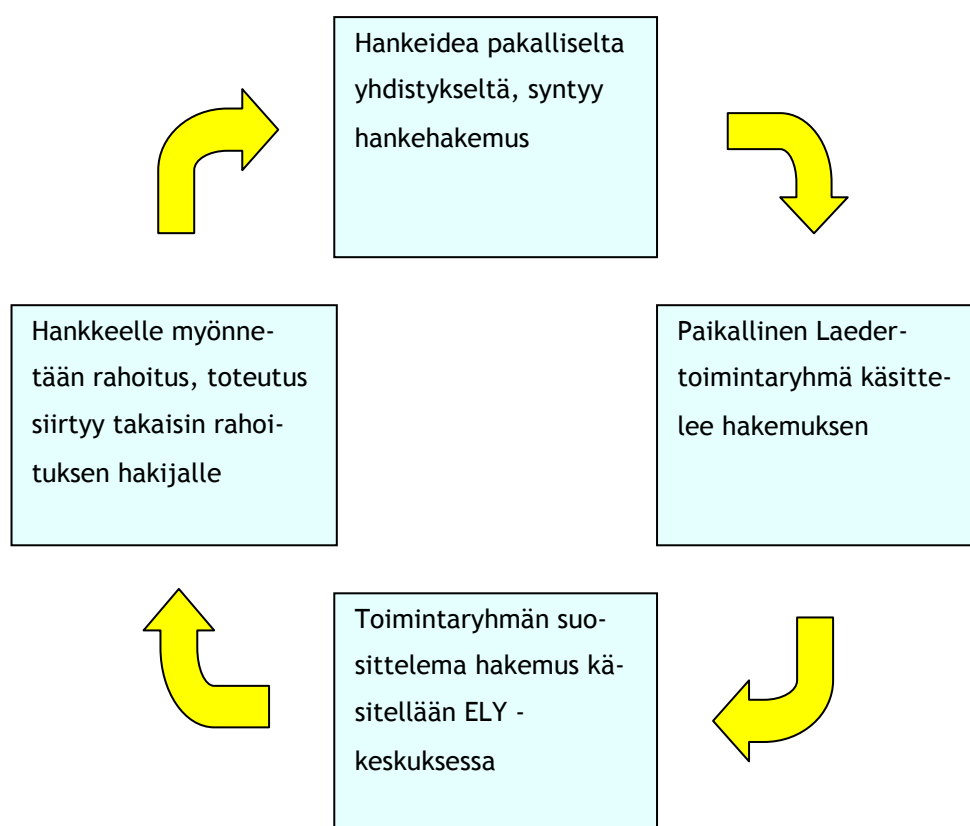
Leader- toimintatapa perustuu ns. ”bottom-up” tapaan, jossa tarve kehittämiselle lähtee paikalliselta tasolta ja sitä tuetaan viranomaiselta. Bottom-up periaatteella toteutettavista kehityshankkeista on alettu Suomessa keskustella jo 80-luvulla (Hyryläinen & Rannikko, 2000, 190). Kuitenkaan toimintatapana se sinänsä ei ole mitenkään uusi, monenlaista talkootoimintaa ja kylän yhteisiä projekteja on harjoitettu Suomessa jo pitkään.

Paikallisten Leader- toimintaryhmien tehtävänä on vastaanottaa oman toiminta-alueensa hankehakemukset ja joko suositella niitä ELY- keskuksen hyväksyttäväksi, pyytää lisäselvityksiä hanketuen hakijoilta tai hylätä hankehakemus. Ryhmiä toimii Suomessa ohjelmakaudella 2007-2013 55 kappaletta (Avain vaikuttamiseen, 2010, 2). Jokainen Leader- toimintaryhmä saa käytettäväkseen tietyn summan julkista rahaa. Summa koostuu osin Euroopan maaseuturahastosta Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman kautta tulevasta tuesta ja osin kansallisista tuista (Maa- ja metsätalousministeriö, Leader- toimintaryhmät, 2010).

Suomessa Leader- toiminta on aloitettu vuonna 1996 ja jo silloin toiminta kattoi lähes kaikki maaseutualueet (Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma, 2007, 226). Leader - toimintaryhmät ovat rekisteröityjä yhdistyksiä, joiden toimintaperiaatteena on paikallisen maaseudun kehittäminen. Leader- toimintaryhmien hallituksessa on oltava edustettuina paikalliset

asukkaat ja järjestöt, elinkeinoelämä ja kunta (Maa- ja metsätalousministeriö, Paikalliset toimintaryhmät Suomen maaseudun kehittäjinä, 2010). Leader- toimintaryhmät voivat laatia oman kehittämissuunnitelmansa paikallisten tarpeiden pohjalta. Hankkeiden on toteutettava maaseudun kehittämissuunnitelman toimintalinjoja, mutta toimintaryhmät voivat päättää mitä osa-alueita haluavat omalla alueellaan painottaa.

Leader- toimintaryhmät päättävät mitä hankkeita alueella tuetaan, mutta hyväksyttävät päätöksensä ELY- keskuksilla. Hankeideat lähtevät liikkeelle paikallisesta tarpeesta ja etenevät viranomaisketjua ylöspäin rahoituksen saamiseksi ja palaavat taas paikallisen tason toteutettavaksi (Kuva 3).

Kuva 3: Bottom-up periaate

2.3 Uudenmaan alueellinen kehittämissuunnitelma

Uudenmaan alueellinen kehittämissuunnitelma on luotu vastaamaan alueen erityistarpeisiin. Se on yksi niistä viidestätoista alueellisesta kehittämissuunnitelmasta joihin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma jakautuu. Sen tarkoitus on kohdentaa Uudellemaalle juuri paikalliset tarpeet huomioon ottavat hankkeet. Suomalainen maaseutu on moninaista ja vaihtelevaa, eivätkä samat ratkaisut välttämättä päde koko maan alueella.

Uudenmaan alueella toimii viisi Leader- toimintaryhmää. EMO ry, Silmu ry, Sepra ry, Pomoväst ry ja Ykkösakseli ry. Toimintaryhmät keskittyvät lähinnä oman alueensa kuntien mikroyritysten hakemuksiin, suurimmat hankehakemukset toimitetaan suoraan alueellisiin ELY- keskuksiin (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 26).

Uudenmaan alueellisessa ohjelmassa on esitetty tavoitteita, joihin erilaisia hankkeita toteuttamalla pyritään vaikuttamaan. Yksi tärkeistä tavoitteista on työpaikkojen lisääminen ja elinkeinorakenteen monipuolistaminen. Maatalousyrittäjiä kannustetaan laajentamaan toimintaansa myös perinteisen maatalouden ulkopuolelle. Tiloilla tapahtuvia sukupolvenvaihdoksia tukemalla pyritään kannustamaan myös nuorempaa väestöä yrittäjyyteen sekä uusiin innovaatioihin ja investointeihin. Uusiutuvien energiamuotojen, kuten vähempiarvoisen puumassan ja peltokasvien tuottaminen energiantuotantoon mahdollistaa lisäansiot maatalousyrittäjille. Tavoitteena onkin edistää mm. puuenergian käyttöä ja pyrkiä tukemaan metsien monikäyttöä perinteisen metsätalouden rinnalla. Yhteistyö vaatii uudenlaista osaamista ja yhteistyötä, joita hankkeilla voidaan edistää. (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 25).

Maaseudun yritysten ja yhdistysten verkottumista ja verkostomaista toimintaa tuetaan alasta riippumatta. Myös pienyritykset tuovat työpaikkoja maaseudulle. Uudellamaalla erityisesti kaupungin ja maaseudun välistä vuorovaikutusta tuetaan. Maaseudun yrittäjien koulutus ja osaaminen on tärkeää tulevaisuuden kannalta ja kannattavan yritystoiminnan perusedellytys. (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 20).

Ohjelman tavoitteena on säilyttää maataloustuotanto alueella, mutta tavoitteena on myös, että tulevaisuudessa maatalouden ympäristölle aiheuttama riski pienenee. Maatalous ei ole ainoastaan riskitekijä, sen avulla voidaan edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja eläinten hyvinvointia.

Uudenmaan toiminta-alueilla maallemuuton edistämistä ei pidetä tarpeellisena, mutta olemassa olevan asutuksen säilyminen on turvattava. Kylien säilyminen vireinä on erittäin tärkeä tekijä kaikkialla maaseudulla. Asutuksen säilyminen edellyttää kunnollista infrastruktuuria ja sen ylläpitämistä. Tavoitteena elinvoimaisuuden ylläpitämisen lisäksi on kiinnittää enemmän huomiota vajaakuntoisten ja vanhusten asumiseen maaseudulla. (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 24).

Kaikkia edellä mainittuja tärkeimmiksi asetettuja tavoitteita koskevat periaatteet paikallisuus, yhteistyö ja verkostoituminen. Eri väestö- ja ikäryhmillä tulisi olla samat mahdollisuudet vaikuttaa elinympäristöönsä ja ansaita elantonsa. Osaamisen lisääntyminen, innovaatiot, tutkimus ja hyvien käytäntöjen käyttöönotto ovat myös periaatteita jotka tavoitteissa toteutuvat. Erityisen tärkeitä ovat kuitenkin kestävä kehitys ja ympäristön suojeleminen. (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE- keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006, 23).

3 Hanketoiminta Suomessa

Hanketoiminnan yleistymisen alkoi Suomessa heti Euroopan Unioniin liittymisen jälkeen. Edellisellä ohjelmakaudella vuosina 2000-2006 rahoitettiin n. 7000 hanketta (Avain vaikuttamiseen, 2007, 2).

Hankkeet sinänsä eivät ole uusi ilmiö suomalaisella maaseudulla. Yhteisellä panostuksella on toteutettu rakennustalkoita ja heinätöitä yhteisen hyvän nimissä. Talkootöihin osallistumalla on voitu luottaa siihen, että tarvittaessa apua on saatavissa omiinkin projekteihin. Talkoiden päämäärä on ollut sama kuin nykyaikaisten hankkeiden, rajattuna ajankohtana suoriutua jostakin tietystä tavoitteesta.

3.1 Mikä on hanke?

Hankkeesta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä jonkinlaista projektiluontoista työskentelyä, jonka tarkoitus on saavuttaa jokin tietty asetettu tavoite. Paul Silfverberg määrittelee Maaseudun kehittämishankkeiden suunnitteluoppaassa projektikäsitteen näin:

”Projektin on selkeästi asetettuihin tavoitteisiin pyrkivä ja ajallisesti rajattu kertaluontoinen tehtäväkokonaisuus, jonka toteuttamisesta vastaa varta vasten sitä varten perustettu, johdosuhteiltaan tehokas organisaatio, jolla on käytettävissään selkeästi määritellyt resurssit ja panokset.”

Hankkeen tavoitteena tulisi olla parantaa jotain olemassa olevaa tai kehittää jotain aivan uutta. Ennen kaikkea hankkeella pitäisi pyrkiä pitkäaikaisiin tai pysyviin vaikutuksiin (Silfverberg, 1995, 5). Ei ole tarkoituksenmukaista, että hanke pitää pystyssä jotain toimintaa, mutta hankkeen päättyessä sen tarkoitus lakkaa, eikä toiminnalla ole mahdollista säilyä tai kehittyä itseksensä. Vertauksena voisi käyttää hanketta, jonka aikana rakennetaan jotain, jota kukaan ei enää hankkeen jälkeen käytä. Hankerahoituksen saaminen edellyttää, että hakija pystyy osoittamaan, että hankkeen aikana tuotetuilla tuloksilla on käyttöä varsinaisen projektin pää-

tyttyäkin. Hanke toimii alkusykäyksenä ja hankkeen loputtua sen aikana aloitettu toiminta jatkuu tai mahdollistaa jonkin uuden toimen tai jatkohankkeen (Silfverberg, 1995, 6).

3.2 Hanketuen hakija

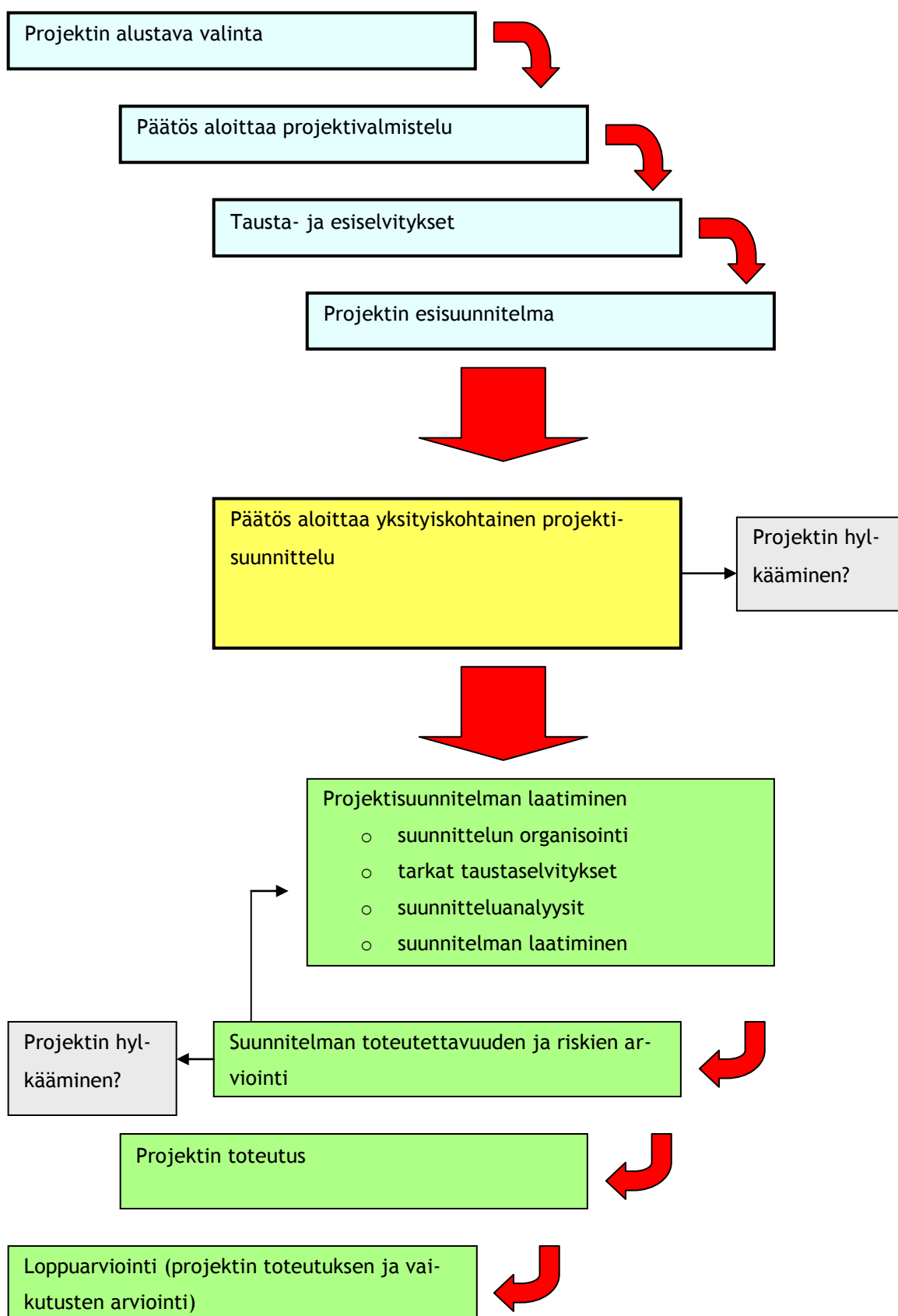
Leader- rahoituksen hakijoina voivat toimia yleishyödylliset yhdistykset, kunnat ja kuntayhteisliittymät, yhdistykset, yhteisöt, osuuskunnat ja yritykset sekä koordinoitihankkeissa myös yksityiset henkilöt (Silmu ry, hankkeen aloittaminen, 2010). Periaatteessa hanketta voi siis hallinnoida kuka tai mikä organisaatio tahansa, mutta käytäntö asettaa monenlaisia rajoitteita. EU-rahoitteiset hankkeet pitävät sisällään paljon byrokratiaa. Vetäjällä tulee olla riittävästi osaamista ja aikaa paperitöiden hallintaan. Suurien hankkeiden toteuttaminen voi osoittautua kokopäivätyöksi. Pienemmissä, kuten esim. yhdistysten vetämissä hankkeissa hanketta voidaan hoitaa vastuuhenkilön vetämänä talkootyönä, ilman varsinaista palkkatyötä. Kaikki riippuu hankkeen koosta ja kestosta. Hakemuksen liitteenä olevasta rahoitussuunnitelmasta tulee ilmetä vaatiko projektin toteuttaminen hankevastaavan palkkaamista, jolloin palkkakustannukset voidaan lisätä hankkeen budjettiin. Laajojen kokonaisuuksien hallinta vaatii usein asiantuntemusta toteutettavan hankkeen aihepiirin lisäksi hanketoiminnasta.

Rahoitus maaseudun kehittämishankkeissa on aina jälkirahoitteinen. Hankkeen hallinnoijalla on oltava riittävästi likviditeettiä pyörittämään hanketta maksatuspäivien välillä. Maksatusta haetaan esimerkiksi kaksi kertaa vuodessa toteutuneiden kustannusten perusteella (Silmu ry, hankkeen aloittaminen, 2010).

3.3 Hankesuunnittelun eteneminen

Hankkeen suunnittelun ja toteutuksen avuksi on olemassa kansainvälisesti kehitelty kokemukseen pohjautuva malli, ”Projektisykli”. Yhdeksänkohtainen kaavio kattaa hankkeen suunnittelusta loppuarviointiin (Kuva 4).

Hankkeen suunnittelussa ja toteutusvaiheessa on tärkeää erottaa eri vaiheet selkeästi toisistaan. On järkevää edetä asia kerrallaan ja erottaa toisistaan etenkin suunnittelu, suunnitelmien arviointi ja päätöksentekovaiheet (Silfverberg 1995, 9). Selkeän erottelun tarkoitus on varmistaa hankeidean analysointi ja parhaan mahdollisen toimintatavan löytäminen sen sijaan, että lähdetään suoraan toteuttamaan ensimmäistä ideaa selvittämättä muita vaihtoehtoja. Suunnitelmaa tehdessä kannattaa olla mahdollisimman perusteellinen, ja miettiä jo valmiiksi mikä voi toteutuksen aikana mennä pieleen. Ennen hankkeen suunnittelua kannattaa ottaa selvää, onko vastaavia hankkeita toteutettu jo aikaisemmin jossain muualla. Samaa asiaa ei kannata selvittää moneen kertaan, vaan jokaisen hankkeen tulisi saada aikaan jotain uutta tietoa.

Kuva 4: Projektisykli kuvaa hankkeen suunnittelun etenemistä (Silfverberg, 1995, 9).

3.4 Hankesuunnitelman sisältö

Jotta hankkeella on mahdollisuus olla hyödyllinen, on sen lähtökohtaisesti ja tavoitteiltaan oltava realistinen (Silfverberg, 2007, 37). Hankkeen tärkein tehtävä on vastata tarpeeseen, sen sijaan että toteutettaisiin hanketta pelkästä toteuttamisen ilosta. Tarve ja hankkeen positiivisten vaikutusten kohderyhmä ovat hankkeen liikkeelle paneva voima (Bottom up periaate).

Helposti tavoitteet asetetaan turhan optimistisiksi. Aina ei muisteta ottaa huomioon sitä, että lopputulokseen voivat vaikuttavat hankkeen ulkoisetkin asiat, sellaiset, joihin hankkeella ei pystytä vaikuttamaan. Aikataulu on määriteltävä etukäteen, onhan kyse projektiluonteisesta työskentelystä. Tällöin hanke alkaa jostain ja se selkeästi päättyy johonkin.

Hankesuunnitelmasta tulee selkeästi ilmetä mitä ollaan tekemässä ja kenen hyväksi. Mikä kohderyhmä hyötyy siitä, että hanke toteutuu? Jo suunnitteluvaiheessa pitäisi olla myös tiedossa minkälaisin toimin asetetut tavoitteet saavutetaan. Hankesuunnitelmassa kerrotaan yksityiskohtaisesti mitä toimenpiteitä hankkeen aikana on tarkoitus tehdä.

Hankkeen tuotokset riippuvat toteutettavasta hankkeesta. Tuotos voi olla jotain konkreettista, kuten uusi tuotantotapa tai rakennus. Tuotos voi yhtä hyvin olla hankkeen kohderyhmän lisääntynyt asiantuntemus tai alueen asuinviihtyvyyden lisääntyminen.

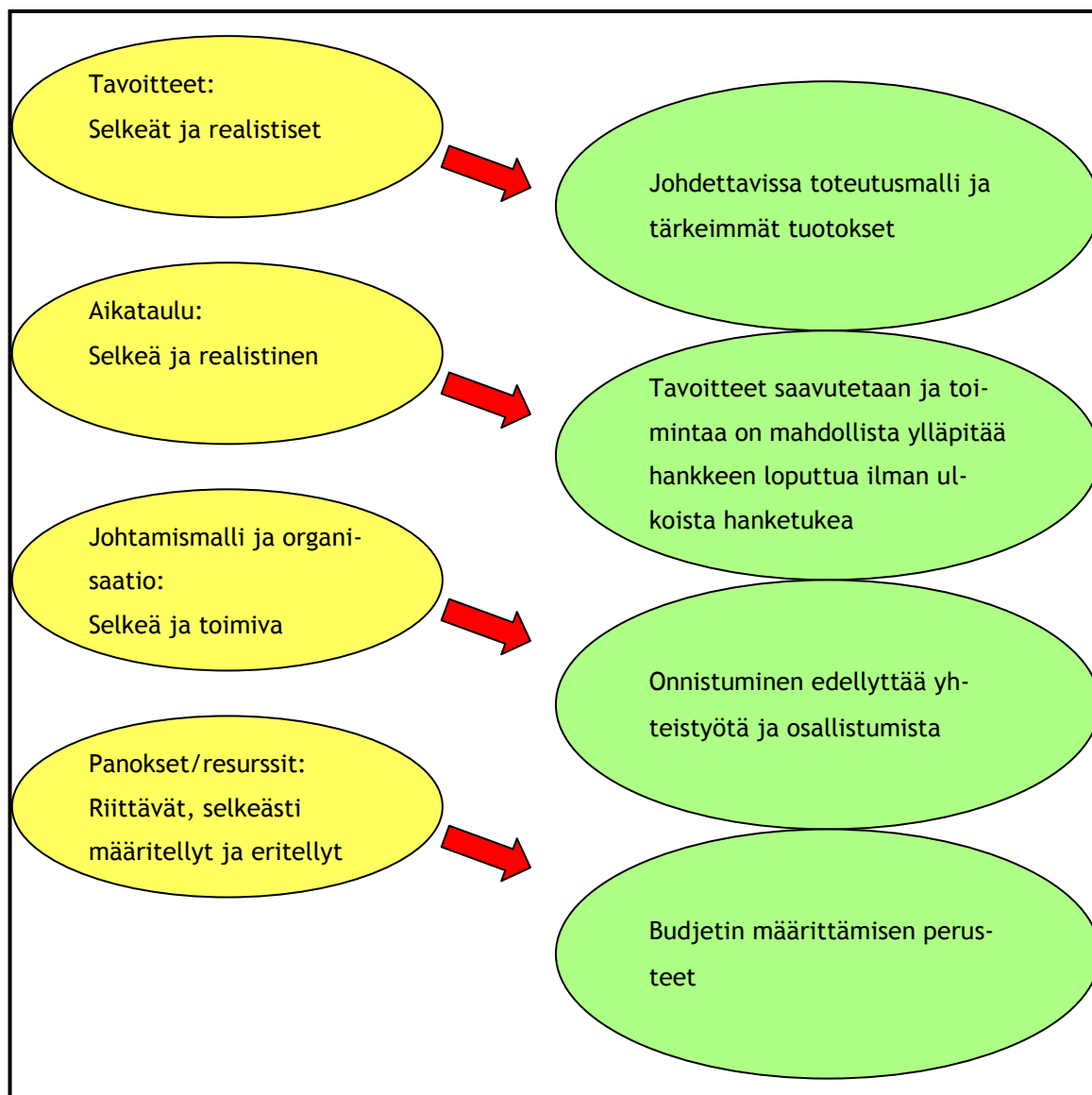
Uhat aja riskit on määriteltävä mahdollisimman tarkkaan jo suunnitteluvaiheessa, jotta niihin voitaisiin toteutusvaiheessa varautua tai jopa välttyä niiltä. Optimaalisesti hanke hyödyntää SWOT analyysinsä (Kuva 5) vahvuuksia ja mahdollisuuksia samalla kun pyrkii eliminoimaan heikkoudet ja uhat (Silfverberg, 1995, 10).

S= Strengths Vahvuudet	W= Weaknesses Heikkoudet
O= Opportunities Mahdollisuudet	T= Threats Uhat

Kuva 5: SWOT/nelikenttä analyysi tulisi tehdä perusteellisesti ennen jokaista hanketta.

Hankkeen aikana käytössä olevat resurssit pitää olla tiedossa hankkeen vetäjällä, mutta myös hankehakemuksessa ne tulisi ilmoittaa. Jos resurssit ovat rajalliset, täytyy hanketta suunniteltaessa miettiä millainen hanke pystytään toteuttamaan, ylilyöntejä kannattaa välttää ja viivytyksiin kannattaa varautua etukäteen. Mitä yksityiskohtaisemmin hankkeen toteutuksen suunnittelee, sitä paremman kuvan saa siitä, kuinka suuritöinen toteutus on. Yksityiskohtainen suunnittelu ei kuitenkaan saisi olla esteenä suunnitelmien muuttamiselle, jos olosuhteet hankkeen aikana odottamattomasti muuttuvat oleellisesti (Silfverberg, 1995, 45). Rahoitettavien hankkeiden on aina raportoitava edistymisestä Toimintaryhmälle. Raportointi on edellytyksenä maksatuksen hakemiselle.

Jokaisella hankkeella tulisi olla ennalta suunniteltu johtamismalli ja selkeä kuva siitä kuka tekee mitäkin. Epäselvä tehtävänjako johtaa helposti tuottamattomaan työhön ja projektien venymiseen (Silfverberg, 2010, 17). Hankkeen vetäjien pitää olla perillä käytettävissä olevista resursseista ja rajoitteista (Kuva 6). Käytettävät panokset tulee olla tiedossa etukäteen jotta virheelliseltä tavoitteidenasettelulta vältyttäisiin (Silfverberg, 1995, 31).

Kuva 6: Muistilappu hanketta suunnittelevalle. (Silfverberg, 1995, 6).

3.5 Rahoituksen hakeminen

Hankkeelle voidaan myöntää rahoitus vain, jos se aloitetaan vasta hakemuksen jättämisen jälkeen (Silmu ry, hankkeen aloittaminen, 2010). Jo käynnissä olevalle hankkeelle ei siis voi saada rahoitusta. Hankkeen voi kuitenkin aloittaa omalla vastuulla heti kun hakemus on jätetty. Päätös rahoituksen saamisesta voi kestää muutamasta kuukaudesta jopa vuoteen, riippuen käsiteltävien hakemusten määrästä. Ennen rahoituspäätöksen saapumista aloitettavat hakkeet ovat useimmiten yrityshankkeita, jotka toteutetaan joka tapauksessa, saatiin rahoitusta tai ei.

Hakemuksesta on löydettävä riittävät tiedot rahoituspäätöksen tekemistä varten. Hakemuksen tulee sisältää hankesuunnitelma, kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma (Silmu ry, hankkeen aloittaminen, 2010) Leader- toimintaryhmät usein neuvovat hakijoita hakemuksen tekemisessä ja pyytävät ennen päätöksen tekemistä lisäselvityksiä jos tiedot ovat puutteelliset.

3.6 Hankkeen loppuarviointi

Hankkeen loppuarvioinnissa tarkastellaan miten hyvin asetetut tavoitteet toteutuivat. Jos tavoitteisiin ei päästy, on tulevaisuutta varten tärkeää ainakin tiedostaa mikä meni pieleen. Hankkeiden loppuarvioinnit ovatkin hyödyllistä lukemista hankkeita suunnittelevalle, sillä myös toisten virheistä voi oppia sen sijaan, että tekee ne kaikki itse. Myös hanke, joka ei saavuta asetettuja tavoitteita voi olla erittäin hyödyllinen. Epäonnistumisista voi oppia tai hankkeen hyöty voi olla jotain aivan muuta kuin oli alun perin tarkoitettu.

4 Esiselvityksen suunnittelu

Hevosyrittäjiä tukevan hankkeen suunnittelu Mäntsälässä oli alkanut jo ennen kuin liityin oman osuuteni johdosta hankkeen suunnittelijoihin. Hanke oli suunnitteluvaiheessa, eikä vielä ollut tietoa mahdollisesta hankkeen hallinnoijasta. Ideaa olivat kehitelleet Mäntsälän kunnan maaseutuasiamies Eero Laaksonen ja yrityskehityskeskukseen toimitusjohtaja Pekka Tikka. Hankkeen lähtökohtana oli edistää Mäntsälän alueella toimivien hevosyrittäjien liiketoimintamahdollisuuksia ja kehittää hevosyrittäjyyttä ja sen mahdollisuuksia kunnan alueella. Suunnittelu lähti liikkeelle ajatuksesta, että selvitetään mitkä ovat suurimmat kompastuskivet ja tarpeet ja pohditaan sitten miten niihin voitaisiin vastata.

4.1 Nykytilanne Mäntsälässä

Mäntsälän kunnan alueella yritystoiminta hevosten parissa on lisääntynyt viime vuosina paljon. Alueella on maaseutuasiamiehen arvion mukaan noin 100 tallia, joista suurin osa on pelkässä yksityisessä käytössä ja osalla harjoitetaan jonkinlaista yritystoimintaa. Toiminta hevosten ympärillä on kuitenkin siirtymässä entistä enemmän harrastetoiminnasta yritystoiminnaksi.

Yleisimmät yritysmuodot ovat ratsu- tai ravitallien pitäminen, siitostoiminta ja tallipaikkojen vuokraaminen, mutta perinteisen toiminnan ohelle on kehittynyt monen muunlaisia palveluita, joita yrittäjät tarjoavat asiakkailleen ja toisille yrittäjille. Yritystoiminta on monipuolistunut, jolloin myös palveluja voidaan tarjota entistäkin laajemmalle asiakaskunnalle.

Hevosyrittäjät tuovat lisää palveluita kunnan alueelle, mutta lisääntynyt toiminta asettaa vaatimuksia myös toiminta-alueelleen. Lisääntynyt eläinmäärä vaatii myös omia palveluitaan, kuten asiantuntevia eläinlääkäripalveluita, teurastus, hautaus ja raatokäsittelyn, mahdollisesti lomituspalveluita ja tietysti puitteet, joissa toimintaa voidaan harjoittaa. Yritystoiminnan lisääntyessä tarvitsevat monet yrittäjät myös apua yritystoimintaan liittyvissä käytännön ongelmissa ja toimintansa kehittämässä.

4.2 Hankeidea ja sen kehittäminen

Koska edelleen suuri osa hevosalan yrittäjistä sijoittuu maaseudulle, on hanketoiminnan avulla mahdollista tukea paikallisia yrittäjiä. Hankkeen avulla voidaan tukea myös niitä yrittäjiä, jotka eivät ole oikeutettuja maataloustukiin.

Hankeidean kehittäminen lähti liikkeelle tammikuussa 2009 kun kunnan maaseutuasiamies ja Mäntsälän yrityskehityksen toimitusjohtaja kutsuivat paikallisia hevosyrittäjiä kunnantalolle keskustelemaan hevosyrittäjyyteen liittyvistä ongelmista ja yritystoiminnan kehittämismahdollisuuksista. Mäntsälän alueella toimii muutamia yhdistyksiä, mutta muuten yhteistyö ja yhteydenpito yrittäjien välillä on ollut vähäistä.

Tilaisuudessa yrittäjät esittivät monenlaisia ideoita ja toivat esille ongelmia, joita he toivoivat hankkeessa selvitettävän. Keskustelunaiheita olivat mm. yhteisten hankintojen suunnittelu, hevosen lannan synnyttämät ongelmat ja mahdollisuudet, maastoratsastusreittien suunnittelu, terapiaratsastus, lomitustarpeen selvittäminen ja hevosten teurastamiseen tai lopettamiseen liittyvät ongelmat. Yrittäjät kokivat, että yhteydenpito muiden yrittäjien kanssa olisi mielekästä sekä yhteistyön kehittämisen kannalta, että työssä jaksamisen edistämiseksi. Verstaisten saaminen toisilta samojen ongelmien kanssa painivilta koetaan usein tärkeäksi.

4.3 Tarpeen ja resurssien määrittäminen

Mäntsälän kunnan alueella toimivat yrittäjät ovat olleet aktiivisia oman toimintansa kehittämisessä, mutta yhteistyö tilojen välillä on vielä alkutaipaleella. Tilat ovat erikokoisia, toiminta eri laajuista ja edelleen vain osa yrittäjistä toimii päätoimisesti hevosyrittäjinä. Osa yrittäjyyteen liittyvistä ongelmista ovat varmasti yhteisiä kaikilla tiloilla, mutta koska tilat poikkeavat suuresti toisistaan, on nykytilanne tiedettävä perusteellisesti. Ennen hanketoiminnan alkamista on tärkeää selvittää, mitkä ovat kyseisten yrittäjien tarpeet ja täyttyvätkö hanketoimintamahdollisuudet.

Tammikuun yrittäjätilaisuuden keskustelujen aihepiirien pohjalta päätettiin laatia kysely, jonka avulla olisi mahdollista selvittää, mitkä osa-alueet aiheuttavat yrittäjille eniten ongelmia. Mahdollisesti jotkin aiheista jäävät pois itse hankkeesta, ja vastaavasti uusia aiheita saattaa ilmetä.

Tarpeen määrittäminen tässä tapauksessa on erittäin tärkeää, sillä vaikka paikallisten yrittäjien ideat toimivatkin hankkeen lähtökohtana, on itse hanketta lähdetty suunnittelemaan viranomaistyönä. On siis selvitettävä löytyykö hankkeelle kohderyhmä, joka on valmis sitoutumaan hankkeeseen ja osallistumaan omarahoitusosuuteen. Kun kohderyhmä sitoutuu hankkeeseen jo sen suunnitteluvaiheessa, voivat he myös vaikuttaa osaltaan hankkeen sisältöön. Tällöin hankkeesta on mahdollista saada sellainen, joka vastaa todellista tarvetta, eikä jää vain ulkopuolisten puuhasteluksi.

Resurssit hankkeen toteuttamiselle eivät alkuvaiheessa näyttäneet hyviltä. Paikallisilla toimijoilla, joilla olisi ollut riittävästi asiantuntemusta toteuttaa hanke, oli jo ennestään keskennäisiä hankkeita, eivätkä ne näin ollen olleet valmiita sitoutumaan uuteen hankkeeseen. Hankkeen suunnittelun tavoitteeksi asetettiin löytää samalla taho joka olisi sekä valmis osallistumaan omarahoitusosuuteen, että vetämään itse hankkeen. Vasta hallinnoijan löytyessä voitaisiin miettiä minkä kokoisen hankkeen taho pystyisi omilla resursseillaan toteuttamaan. Toisaalta jos selvitysvaiheessa ilmenisi, että tarvetta minkäänlaiselle kehitys tai selvityshankkeelle ei ole, ei luonnollisesti hallinnoijaakaan tarvita.

4.3.1 Kyselyn laatiminen

Kyselyyn otettiin mukaan kaikki aihepiirit joista yritystilaisuudessa oli keskusteltu, mutta myös muutamia aiheita niiden ulkopuolelta otettiin mukaan. Kyselyn sisältöä suunniteltiin yhteistyönä Mäntsälän kunnan maaseutuasiamiehen, yrityskehityskeskukseen toimitusjohtajan, Leader- toimintaryhmä Silmu ry:n edustajan Gina Forsströmin ja opinnäytetyön tekijän välillä. Tapaamisessa syksyllä 2009 pohdittiin kyselyn sisältöä ja muotoa. Päätettiin, että kyselystä

tulee sellainen, että sen pystyy käymään läpi vastaajan kanssa puhelimitse. Näin ollen kysymykset ovat enimmäkseen monivalintakysymyksiä kyselyn nopeuttamiseksi ja vastausten analysoinnin helpottamiseksi. Kysely ei tietenkään saa olla niin pitkä etteivät vastaajat jaksa vastata siihen.

Tapaamisen jälkeen laadin kaksikymmentäkohtaisen kyselyn. Kysymyksiä hiottiin vielä muutama otteeseen ja lopuksi esittelin kyselypohjan Saaren kampusalueen työryhmän kokouksessa marraskuussa 2009. Saaren kampusalueella toimii Keski-Uudenmaan ammattiopiston lisäksi yliopistollinen tuotantoeläinsairaala ja tutkimuslaboratorio. Kokoukseen osallistujat antoivat vinkkejä ja mielipiteensä kyselystä ja niiden perusteella muodostui lopullinen kysely. Lopputulos sisältää 24 kysymystä ja vapaakenttä osion, jossa vastaaja saa kertoa mitä muita mahdollisia kehittämiskohteita hän haluaisi hankkeeseen sisällyttää. Kokouksessa myös päätettiin siihen, että kysely lähetetään valituille henkilöille etukäteen postitse saatekirjeineen, jotta vastaajat voivat perehtyä kysymyksiin etukäteen (Liite 1).

4.3.2 Kyselyn suorittaminen

Kyselyn suorittamisen aloitin marraskuun 2009 lopussa. Mäntsälän hevosystävien yhdistys laati kokouksessaan listan päätoimisista yrittäjistä, suurimmista harrastajista ja muutamista pienemmistä harrastajista. Listalle oli valikoitunut 33 Mäntsälän alueella toimivaa yrittäjää tai asukasta. Hevosia vastaajilla oli kuudestakymmenestä kahteen. Kaikille listalla olijoille lähetettiin kysely ja saatekirje postissa ennen yhteydenottoa.

Kyselyyn vastasi 19 henkilöä. Alkuperäinen tavoite oli saada vähintään kaksikymmentä vastausta, joten tavoitteesta jäätiin yhdellä. Kiinnostus kyselyyn vastaamiseen oli kuitenkin suuri, lähes kaikki jotka vastasivat puhelimeen, suostuivat vastaamaan kyselyyn, joko saman tien tai sovittuna ajankohtana. Vain yksi vastaaja sanoi suoraan että ei ole kiinnostunut koko hankkeesta. Lisäksi muutama yrittäjä oli lopettamassa toimintaansa, eivätkä he näin ollen kokee neet hankkeen koskevan enää heitä.

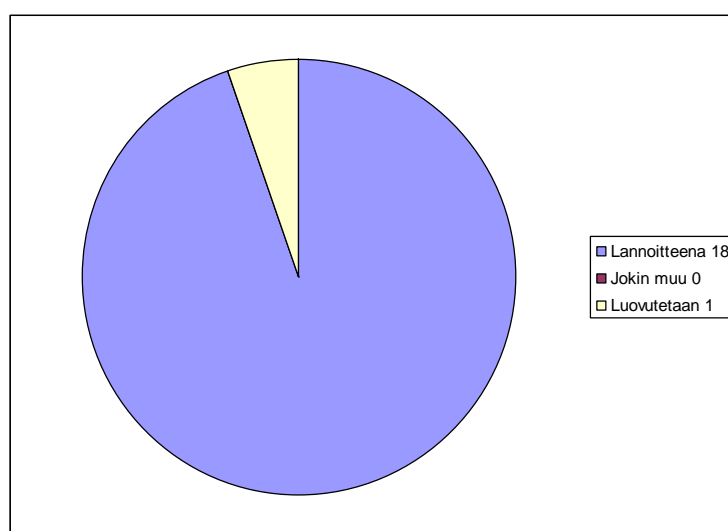
5 Esiselvityksen tulokset

Kyselyn valmistuttua kävimme tulokset läpi maaseutuasiamiehen ja yrityskehityksen toimitusjohtajan kanssa. Osa aiheista ei ollut herättänyt kiinnostusta vastaajissa, kun taas osa sai suurta kannatusta. Päätimme kuitenkin esitellä tulokset jälleen Saaren kampusalueen kokouksessa saadaksemme useamman mielipiteen tuloksemme. Kokouksessa esittelin suorittamani kyselyn kysymykset vastauksineen. Kaikkien vastaajien vastauksia ei käyty erikseen läpi, vaan kokoonpano, jossa oli kaikki vastaukset nimettöminä. Koska suurimmassa osassa kysy-

myksiä vastaukset ovat joko kyllä, ei, tai valmiit vastausvaihtoehdot, olivat tulokset helposti tulkittavissa ja esiteltävissä.

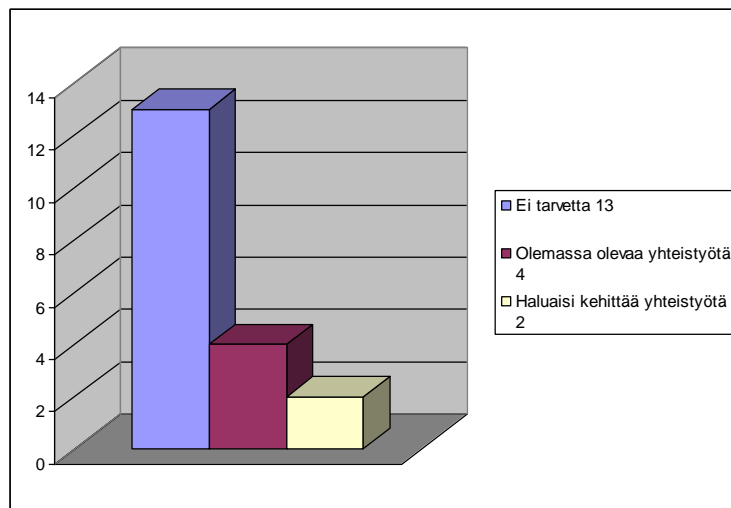
5.1 Hevosenlannan hyödyntäminen ja yhteistyö

Ainoastaan yksi kyselyyn vastanneista tiloista luovuttaa lannan lannoitteeksi toiselle tilalle, muut 18 käyttävät syntyvän lannan oman tilan pelloilla (Kuva 7). Vastausvaihtoehtoa ”jokin muu käyttötarkoitus” ei vastannut kukaan vastaajista. Lannan hyödyntäminen ei ole ongelma maaseudulla sijaitsevilla tiloilla, joilla on riittävästi peltoalaa heinän tuotantoon ja lannan hyödyntämiseen.

Kuva 7: Lannan käyttö kyselyyn vastanneilla tiloilla.

Vastaajista 13 ei kokenut tarpeelliseksi kehittää yhteistyötä muiden tallien kanssa lannan hyödyntämisessä, vastaajista vain kaksi oli kiinnostunut mahdollisesta yhteistyöstä (Kuva 8). Neljällä vastaajalla oli jo yhteistyötä lannan käsittelyyn liittyen. Käytännössä yksi vastaajista luovutti lannan toiselle tilalle lannoitteeksi, kolmella tilalla yhteistyö tarkoitti, että lannan levityksestä huolehti joku muu kuin tila itse.

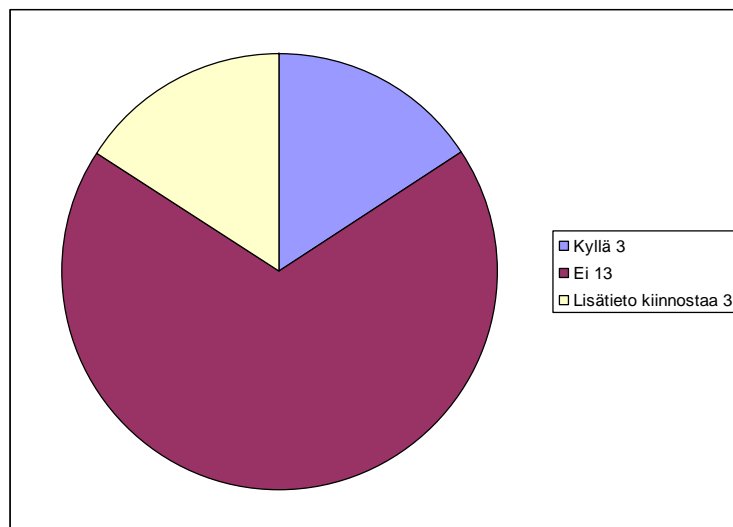

Kuva 8: Vastaajien yhteistyöhalut lannan hyödyntämisessä.

Kyselyyn vastanneista kaikki ilmoittivat, että lannan varastointi ei aiheuta tilalla minkäänlaisia ongelmia. Kuitenkin tiedetään, että kaikilla hevosalleilla lannanvarastointi tilat eivät välttämättä vastaa sitä, mitä ympäristönsuojelu vaatisi. Joko kyselyn vastaajiksi sattui vain talleja, joilla lannanvarastointi todella on järjestetty asianmukaisesti, tai vastaajat eivät tarkastajien uskaltaneet kertoa totuutta. Kukaan ei myöskään näin ollen ollut valmis maksamaan lannan poiskuljetuksesta. Syntyvä lanta oli kaikilla tiloilla pääasiassa turpeella kuivitettua, harva talli käyttää enää purua kuivikkeena. Turpeen käyttö mahdollistaa lannan käytön lannoitteena heti, kun taas hajoava puru sitoo maaperän ravinteita ja vaatii esikompostoinnin.

5.2 Terapiaratsastus

Vastaajista seitsemällätoista ei järjestetä minkäänlaista terapia- tai vammaisratsastusta. Yhdellä vastaajista käy yksi asiakas oman ohjaajan kanssa, ja yhdellä tilalla on tarkoitus lähitulevaisuudessa aloittaa laajamittaisempi terapiaratsastuksen järjestäminen. Vastaajilla oli hyvin vaihtelevasti olemassa olevia resursseja toiminnan järjestämiseksi. Ratsastuskenttä ja sopivia hevosia löytyi useammalta, mutta koulutettua vetäjää tai inva WC:tä oli harvalla. Liikkuminen pyörätuolilla saattaa olla tarpeellista, eikä sekään ollut aina mahdollista. Vastaajilta kysyttiin olisivatko he halukkaita aloittamaan terapia- tai vammaisratsastuksen (Kuva 9). Aihealue kiinnosti yllättävänkin montaa vastaajaa. Puitteiden salliessa vastaajat olivat kiinnostuneita ainakin ottamaan asiasta selvää.

Kuva 9: Osa vastaajista oli kiinnostunut terapiaratsastuksesta.

5.3 Hevosten teurastus ja lopettaminen

Yksikään vastaajista ei ollut kokenut hevosten lopettamiseen tai teurastukseen liittyviä käytännön järjestelyjä ongelmallisiksi. Mäntsälässä on Viikin eläinlääkäripalveluja hyvin saatavilla. Vastaajista kaikki, joilla oli kokemusta hevosen lopettamisesta, sanoivat saaneensa hyvää palvelua ja riittävän nopeasti. Mäntsälässä toimii myös pienteurastamo, jonka kanssa osa talleista on tehnyt yhteistyötä. Teurastamo kuitenkin lähitulevaisuudessa muuttaa pois paikkakunnalta. Teurastamon palveluita käyttäneillä talleilla ei ollut kyselyn aikaan tiedossa paikkaa, joka tarjoaisi palveluita jatkossa.

5.4 Maastoratsastusreitit

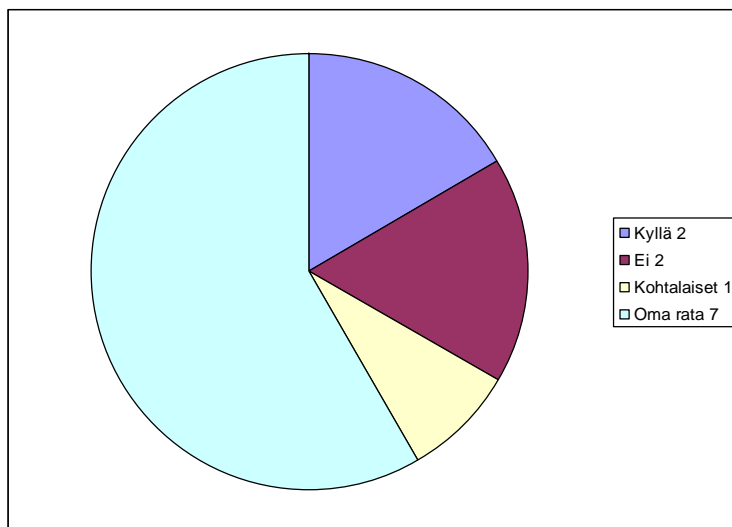
Suurin osa kyselyyn osallistuneista vastasi, että lähialueella on hyvät maastoratsastusmahdollisuudet. Kuitenkin moni tarkensi, että suurin ongelma maastoratsastukselle ei ole se, ettei tarkoitukseen sopivia alueita löytyisi, vaan se, pääseekö niitä käyttämään. Moni vastaajista oli kokenut jonkinlaista vastustusta alueen muiden asukkaiden tai maanomistajien taholta. Jokamiehenoikeuksien tulkinta oli vastaajien keskuudessa hyvin erilaista. Osa vastaajista katsoi, että jokamiehenoikeuksien turvin saa ratsastaa käytännössä samoin rajoittein kuin esimerkiksi marjastaa tai muuten liikkua luonnossa. Moni taas tulkitsi jokamiehenoikeuksia niin, että oikeudet eivät koske elinkeinotoimintaa, vaan yksityisen henkilön satunnaista ratsastamista. Tämän näkemyksen mukaan yksittäinen ratsastaja voi ratsastaa luonnossa kuten mikä tahansa muu luonnossa liikkuja, mutta yritystoimintaa ei saa harjoittaa toisen mailla ilman lupaa. Ympäristöministeriön Internet-sivuilla on mahdollisuus esittää kysymyksiä viranomaisille. Yksi sivuilta löytyvistä kysymyksistä koskee maastoratsastusta. Kysyjä kysyy, koskevatko jokamie-

henoikeudet myös ”bisnesmielessä” tapahtuvaa ratsastusta. Kysymykseen on vastannut 22.6.2005 ympäristöministeriön ylitarkastaja Pekka Tuunanen. Hänen näkemyksensä mukaan toiminnan kaupallisessa mielessä harjoittamisella ei ole merkitystä jokamiehenoikeuksiin. Yksitysteiden käyttöön tarvitaan kuitenkin aina lupa, jos ratsastus on säännöllistä. Lisäksi hän painottaa, että ratsastus ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa, eikä pysyviä jälkiä maastoon saa jäädä. Käytännössä laajamittainen liiketoiminnan harjoittaminen on mahdoton ilman, että jonkinlaisia jälkiä polkuihin, pientareisiin tai teihin jää.

Ympäristöministeriön sivuilla jokamiehenoikeuksien turvin luonnossa liikkumisesta sanotaan näin; ”Luonnontilaisilla tai niihin verrattavilla alueilla voi yleensä liikkua jalan, hiihtäen, pyöräillen ja ratsain, jos siitä ei aiheudu vahinkoa. Liikkumisoikeutta on rajoitettu pihamailla, pelloilla ja istutuksilla.” Ohje ei siis suoraan ota kantaa siihen, onko ratsastaminen liiketoimintaa vai ei. Myös marjanpoimijat marjastavat jokamiehenoikeuksien turvin, vaikka toiminnalla voi kerätä tuloja.

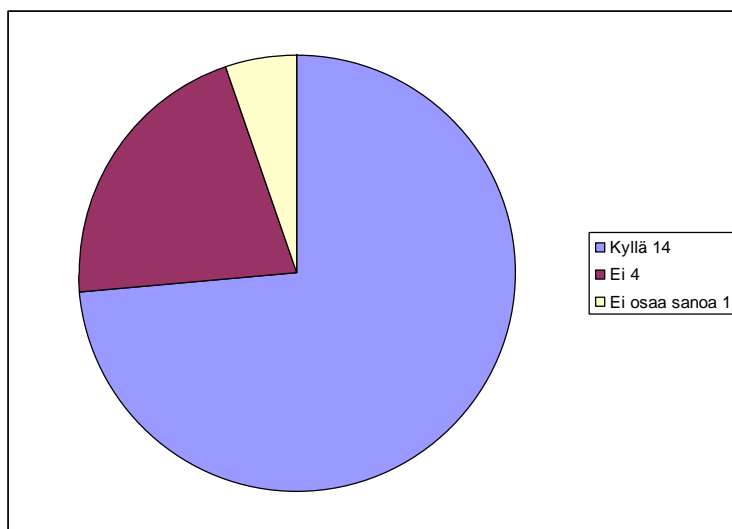
Haastattelut osoittivat, että yleisen sovun ja asukasviihtyisyyden kannalta tärkeintä on se, että kaikki alueen asukkaat ovat tyytyväisiä. Osa kyselyyn vastanneista oli kysynyt luvan kaikilta maanomistajilta, riippumatta siitä, kokivatko sen velvollisuudekseen. Yleisimmiksi syiksi nousivat naapurisovun ylläpitäminen ja kohteliaisuus. Myöskään nämä vastaajat eivät ratsastaneet niillä alueilla, joiden maanomistaja ei suhtautunut ratsastukseen myönteisesti, vaikka osassa tapauksia periaatteessa kokivatkin sen oikeudekseen, maanomistajan kiellosta huolimatta.

Vastaavaan kysymykseen kärryillä ajosta vastauksissa oli suurempaa hajontaa. Ravitalleilla oli poikkeuksetta omat radat harjoittelua varten, ratsutaleilla harjoitettiin kärryillä ajoa mahdollisuuksien salliessa. Kysymykseen vastasi yksitoista vastaaja, loput seitsemän eivät osanneet ottaa kantaa (Kuva 10). Yksi vastaajista valitsi useamman vaihtoehdon (oma rata + kuvaava vaihtoehto).

Kuva 10: Vastaajien mukaan mahdollisuudet kärryillä ajoon maastossa.

Ratsastajista varoittavia liikennemerkkejä esimerkiksi usein käytettyihin tienylityspaikkoihin kaipasi moni vastaajista (Kuva 11). Maastoratsastusta harjoittavat harmittelivat, etteivät kaikki autoilijat ymmärrä edes hiljentää ratsastajan ohittaessaan. Epäiltiin, että osassa tapauksista se saattaa olla jopa tahallista. Enemmistö autoilijoista maaseudulla on kuitenkin paikallisia, jotka tietävät miten hevosen kohdatessa tulisi toimia, joten vaaratilanteet teillä olivat kuitenkin hyvin satunnaisia.

Kuva 11: Tarvetta ratsastajista varoittaville liikennemerkeille vastaajien mielestä on.

Vastaajista 11 oli sitä mieltä, että suurin osa maanomistajista suhtautuu ratsastajiin myönteisesti, mutta joukkoon mahtuu aina muutamia, jotka eivät halua maillaan ratsastettavan. Nel-

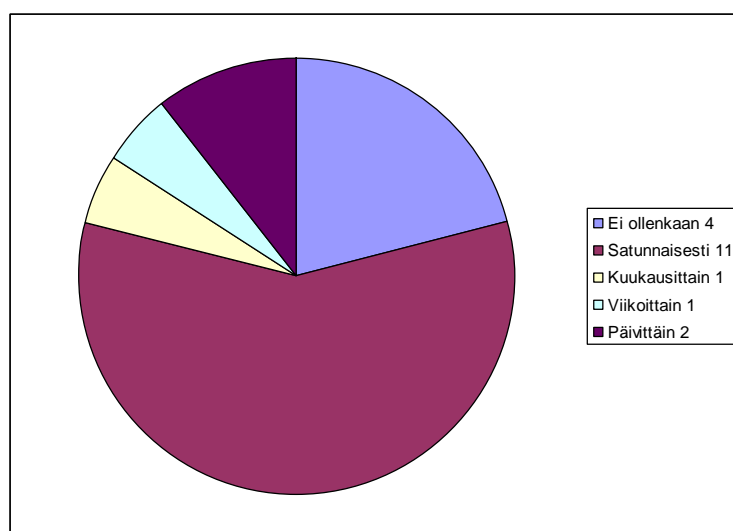
jän vastaajan mielestä suhtautuminen on pääasiassa kielteistä, ja neljän mielestä tilanne on tasan.

Kyselyyn vastanneista 13 sallisi muiden tallien maastotunnit omilla maillaan. Kysymykseen kielteisesti vastanneista kaikilla oli selkeä syy, miksi se ei olisi mahdollista. Yleisin syy oli, ettei ratsastukseen soveltuvia alueita ollut vastaajien hallussa, tai sen katsottiin olevan turvallisuuden kannalta mahdotonta. Varsinkaan ravitallit eivät olleet halukkaita päästämään ratsastajia reiteilleen, selkeästi turvallisuussyistä.

Neljätoista vastaaja koki tarpeelliseksi yleisen maastoratsastusreitin suunnittelun ja rakentamisen. Sen avulla koettiin olevan mahdollista vähentää ristiriitoja muiden asukkaiden ja maanomistajien kanssa. Kahdellatoista vastaajalla ei ollut mitään sitä vastaan, että reitti kulki heidän omistamien maiden läpi.

5.5 Lomitus ja yhteiset hankinnat

Lähes kaikilla vastaajista tarvetta lomituspalveluille oli ainakin jonkin verran (Kuva 12). Loma- ja viikonlopputuuraajia kaivattiin monilla talleilla. Myös yllättävät tarpeet, kuten sairaustapaukset aiheuttivat vuokratyötarvetta, jota kuitenkin ei juuri ole saatavilla. Harvalla hevosatilalla oli lomitusoikeus, jolloin lomittajan saaminen olisi varmempaa. Osa vastaajista harmitteli myös sitä, että kunnan lomittajilla on harvoin juurikaan kokemusta hevosista lomituksen keskittyessä pääsääntöisesti nauta- ja sikatiloille.

Kuva 12: Vastaajien tarve lomitukselle.

Lomittajien ammattitaitovaatimuksista kysyttäessä lähes poikkeuksetta jonkinlainen kokemus hevosten kanssa työskentelystä riitti. Kuitenkin esimerkiksi ravitalleilla hoito on vaativaa ja yksilöllisempää, jolloin myös hoitajalta vaaditaan enemmän osaamista. Osaamista ja ammattitaitoa arvostettiin, mutta ei ollut väliä, onko se hankittu kouluttautumalla vai käytännöntyöllä.

Lomituksen järjestäminen satunnaisiin tai muuttuviin tarpeisiin on myös varsin hankalaa. Tallit, jotka tarvitsevat apua päivittäin ovat pääsääntöisesti palkanneet apua suoraan itse. Vaikka suurella osalla vastaajista työvoiman tarvetta olikin, on hankalaa määrittää, montako henkilöä se työllistäisi varmuudella. Mahdollisuudeksi jää käyttää henkilöitä, jotka harjoittavat lomitusta vain lisätyönä, mutta edelleen puuttuu taho, joka hoitaisi hallinnonin ja välityksen. Pelkästään lomitushenkilöiden selvittämisestä saisi aikaan kokonaisen hankkeen.

Halu osallistua yhteiseen markkinointiin muiden alueen hevosyrittäjien kanssa jakautui puoleksi. Puolet eivät olleet halukkaita yhteismarkkinointiin, mutta loput puolet näkivät yhteistyössä voimavaran kilpailun sijasta. Yksittäiset mainokset lehdissä eivät vastaajien mukaan tuottaneet juurikaan tulosta, joten he toivoivat, että yhteistyöllä voitaisiin saada parempi näkyvyys ja kohdennus mainonnalle. Vastaajat olivat lisäksi kiinnostuneita kokeilemaan jotain uutta perinteisen lehtimainonnan sijasta.

Vastaajat eivät olleet kovin kiinnostuneita yhteisten hankintojen tekemisestä. Moni kyllä piti sitä kenties edullisempänä tapana tehdä hankintoja, mutta samaan aikaan he pelkäsivät, että yhteistyö vieraiden ohmisten kanssa saattaa osoittautua niin hankalaksi ettei taloudelliseen hyöty kannata. Turpeen hankkiminen suuremmissa erissä yhdessä oli ainut tarvike, joka sai jonkin verran kannatusta vastaajien joukossa, mutta irtotavaran jakaminen käytännössä useammalle maksajalle huoletti montaa. Moni oli sitä mieltä, että vähemmällä riidoilla pääsee, kun kukin hoitaa omat hankintansa.

Jonkin verran vastaajat tuottivat heinää myös myytäväksi, mutta enimmäkseen muille tarjottavat palvelut olivat samoja, kuin mitä talli tuottaa asiakkailleen. Jonkin verran tarjottiin urakointipalveluja, varsinkin tallit, joilla harjoitettiin myös maataloutta. Palveluita tai tuotteita, joita haluttiin ostaa muilta, olivat mm. heinä, kaura, maneesin vuokraus, ratsastuskentän kunnostus, lumenauraus ja kengitys. Muille tarjottavia palveluita tai tuotteita talleilla oli tallipaikkoja, maneesin vuokrausta, sekä heinää ja kauraa.

5.6 Yhteenveto tuloksista

Muutammat kyselyyn myös maataloutta harjoittavista vastaajista oli huolissaan ratsastajien mukana mahdollisesti leviävästä hukkakaurasta. Huoli ei sinänsä ole turha, sillä Mäntsälässä, niin kuin koko Uudellamaalla on paljon hukkakauraa. Hukkakauran torjunta on työlästä ja aiheuttaa viljelijöille suuria kustannuksia. Hukkakaura leviää helposti eläinten mukana, jos pelloilla tai pientareilla ratsastetaan. Hevosyrittäjät saattavat ostaa halpaa kauraa rehuksi tietämättä, että se voi sisältää myös hukkakauraa, joka ei tuhoudu edes eläimen ruuansulatuskanavan läpi kulkiessaan.

Vastaajat esittivät erilaisia ideoita hevosyrittäjyyden edistämiseksi Mäntsälässä. Perinteinen lehtimarkkinointi oli todettu melko hyödyttömäksi, joten yrittäjät olivat kiinnostuneita kokeileman uudenlaisia keinoja. Vaihtoehtoisiksi esitettiin mm. erilaisten tempausten järjestäminen imagon nostatus tarkoituksessa, lehtijuttu alueen erilaisista ja eri palveluita tarjoavista talleista ja nettisivujen perustaminen. Yhteisiltä nettisivuilta asiakas pystyisi valitsemaan haluamansa ”tuotteen” kuten nettikaupasta.

6 Lopputulos

Kyselyn tulokset päätettiin esitellä kyselyyn osallistuneille kunnantalolla järjestettävässä tapaamisessa. Tapaamiseen oli kutsuttu kaikki 33 henkilöä joille kysely oli edellisen vuoden marraskuussa lähetetty. Vastaukset kysymyksiin esitettiin lukumäärinä, jolloin yksittäisten ihmisten antamat vastaukset eivät olleet pääteltävissä. Tapaamisen tarkoitus oli yhdessä pohdita, kannattaako jonkinlaista hanketta lähteä suunnittelemaan. Toinen yhtä tärkeä kysymys oli, löytyisikö hankkeelle vetäjä. Onnistunut hanke edellyttäisi myös, että mahdollisimman moni Mäntsälässä toimiva hevosyrittäjä kiinnostuisi hankkeesta ja kokisi sen tarpeelliseksi. Tilaisuuteen osallistui itseni lisäksi viisi yrittäjää, Leader- toimintaryhmä Silmu ry:n edustaja, kunnan maaseututoimen edustaja ja kunnan yrityskehityskeskukseen edustaja. Osallistujia oli vähemmän kuin oli odotettu, mutta paikalle saapuneiden yrittäjien mukaan suurin este osallistumiselle oli tilaisuuden ajankohta. Kyselyn tuottaman aineiston perusteella selvisi, että maastoreittien suunnittelu sai paljon kannatusta vastaajien keskuudessa. Samaan yhtyivät paikalla olleet yrittäjät. Lähes kaikilla paikalla olleilla yrittäjillä oli ollut jonkinlaisia ongelmia maastossa ratsastamisen suhteen, liittyen muihin alueen asukkaisiin. Kaikki osallistujat olivat sitä mieltä, että turvalliselle ”yleisesti hyväksytylle” ratsastusreitille olisi tarvetta ennen kaikkea siksi, että se vähentää ristiriitoja niiden maanomistajien kanssa, jotka eivät halua maillaan ratsastettavan.

Ratsastusreittien suunnittelu ei ollut ainut aihealue, joka sai kannatusta, mutta se on työmäärältään jo yksin niin aikaa vievä hanke, että katsottiin parhaaksi toteuttaa se omana hankkeena.

naan. Tulevaisuudessa voidaan mahdollisesti muita kiinnostusta herättäneitä aihealueita toteuttaa toisessa hankkeessa.

Tapaamisessa mukana olleet yrittäjät olivat innokkaita viemään hankeidea eteenpäin. Lähtökohtana oli, että toteutettava hanke olisi suunnitteluhanke, jonka aikana selvitetäisiin mahdollisuuksia perustaa kaikkien käytössä olevia ratsastusreittejä kunnan alueelle. Hankehakemus ratsastusreittien suunnitteluhankkeesta jätettiin Silmu ry:lle lokakuussa 2010. Hanketta lähtee hallinnoimaan Ratsujalostusliitto ry, jonka edustaja yksi tilaisuudessa mukana olleista yrittäjistä on. Hakemus löytyy hyväksytyjen hankkeiden listalta Leader- toimintaryhmä Silmu ry:n sivuilta, se on saanut tukea 40 000 €. Omarahoitusosuus on 10 000 €.

7 Johtopäätökset

Esiselvitystä suunniteltaessa toivottiin, että työn ohessa järjestetyissä tapaamisissa alueen hevosyrittäjät voisivat luoda suhteita toisiinsa. Loppujen lopuksi se jäi kuitenkin melko vähäiseksi. Vaikka kyselyä suorittaessa moni vastaaja sanoikin, että tutustuisi mielellään alueen muihin yrittäjiin, ei viimeiseen tilaisuuteen kuitenkaan ollut varsinaisesti tunkua. Ajankohta vaikutti osaltaan, mutta siitä huolimatta osallistumisinnostus kyselyyn antoi odottaa suurempaa osallistujakuntaa. Positiivista kuitenkin on, että hanke lopulta toteutuu.

Ilahduttavaa oli, että yli puolet yhteydenotoista tuotti tulosta. Hevosyrittäjät tuntuivat todella olevan innokkaita kehittämään toimintaansa. Toisaalta harmitti jonkinlainen vastakainasettelu hevosyrittäjien ja alueen muiden asukkaiden kanssa. Tulevaisuudessa erimielisyksiä aiheuttavista asioista toivottavasti pystytään keskustelemaan avoimemmin, sillä haastatteluja suorittaessa tuntui siltä, etteivät osapuolet aina tiedä, miksi toinen toimii niin kuin toimii.

Opinnäytetyön teoriaosuus oli haastava, sillä hanketyö on täysin uusi aluevaltaus. Haastattelujen suorittaminen oli työlästä ja aikaa vievää, mutta opettavaista. Ainakin tuntui siltä, että suurin osa vastaajista kertoi avoimesti oman näkemyksensä. Jälkeenpäin ajateltuna olisi ollut hankkeen omarahoituksen kokoon saamista ajatellen hyödyllistä ottaa mukaan pienempiäkin harrastajia, jotka kuitenkin hankkeen toteutuessa myös hyötyvät sen tuloksista. Kyselyiden suorittaminen oli kuitenkin niin aikaa vievää, että käytännössä siihen ei koulun ja työn ohessa olisi riittänyt aikaa juuri enempää.

Opinnäytetyötä tehdessäni tutustuin moniin nykyisen kotikuntani yrittäjiin ja vaikuttajiin. Tästä on ollut hyötyä paljon hyötyä myöhemmissä työprojekteissa. Siirtyminen työelämään on tapahtunut kouluaikana hankittujen kontaktien kautta.

Lähteet

Avain vaikuttamiseen. Leader- toimintaryhmät. [WWW-dokumentti]. <http://www.mavi.fi/attachments/mavi/maaseudunrahoitus/5yMKODFyy/51248_Leadser_esite_FIN_NETTI.pdf> (Luettu 13.10.2010.)

Hyyryläinen T. ja Rannikko P. 2000. Eurooppalaistuva maaseutupolitiikka, Paikalliset toimintaryhmät maaseudun kehittäjinä. Jyväskylä: Osuuskunta vastapaino.

Kytö H. Tuorila H. Leskinen J. 2006. Maaseudun vetovoimaisuus ja kuluttajien yksilölliset elämäntavat. Kuluttajatutkimuskeskus. Helsinki.

Maa ja metsätalousministeriö. EU:n maaseutupolitiikka Suomessa 2010. [WWW-dokumentti]. <http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maaseudun_kehittaminen/maaseutupolitiikka/eunmaaseutupolitiikka.html>. (Luettu 11.10.2010.)

Maa- ja metsätalousministeriö, Leader- toimintaryhmät. [WWW-dokumentti]. <http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maaseudun_kehittaminen/leader.html>. (Luettu 27.10.2010.)

Maa- ja metsätalousministeriö, Paikalliset toimintaryhmät Suomen maaseudun kehittäjinä. [WWW-dokumentti]. <http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maaseudun_kehittaminen/maaseudunkehittamisohjelmat/toimintaryhmatyojapaikallisettoimintaryhmat.html>. (Luettu 27.10.2010.)

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013, 2007. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2007. [WWW-dokumentti]. <http://www.maaseutu.fi/attachments/5yNWemGTB/Manner-Suomen_maaseudun_kehittamisohjelma_280411_FI.pdf> (Luettu 1.11.2010.)

Pussinen S. Thuneberg T. Katsaus hevosalan yritystoimintaan - Raportti hevosyrittäjyys 2009 - kyselystä. 2010. HAMKin julkaisuja 2010/1 Hämeenlinna. http://www.hevosyrittaja.fi/ep/tiedostot/Katsaus_hevosalan_yritystoimintaan_2010_e.pdf

Silfverberg P. 1995. Maaseudun kehityshankkeiden suunnitteluopas. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 6/1995. Maa- ja metsätalousministeriö, Maaseudun kehittämisosasto.

Silfverberg Paul Ideasta projektiksi, Projektinvetäjän käsikirja. [WWW-dokumentti]. <<http://www.mol.fi/esf/ennakointi/raportit/pvopas.pdf>> (Luettu 15.9.2010.)

Silmu ry, hankkeen aloittaminen. [WWW-dokumentti]. <<http://www.silmu.info/?cat=12>>. (Luettu 15.10.2010.)

Uudenmaan TE-keskus. Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE -keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007-2013, 2006. [WWW-dokumentti]. <http://www.uusimaaseutu.fi/ep/tiedostot/Uudenmaan_maaseutuohjelma.pdf> (Luettu 27.10.2010.)

Uusitalo E. 1998. Elinvoimaa maaseudulle, maaseutupolitiikan perusteet. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Kuvat

Kuva 1: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimintalinjat.....	9
Kuva 2: Esimerkki toimintalinjan jakautumisesta toimenpiteisiin ja alatoimenpiteisiin....	10
Kuva 3: Bottom-up periaate	12
Kuva 4: Projektisykli kuvaa hankkeen suunnittelun etenemistä (Silfverberg, 1995, 9).	16
Kuva 5: SWOT/nelikenttä analyysi tulisi tehdä perusteellisesti ennen jokaista hanketta. .	17
Kuva 6: Muistilappu hanketta suunnittelevalle. (Silfverberg, 1995, 6).....	19
Kuva 7: Lannan käyttö kyselyyn vastanneilla tiloilla.	24
Kuva 8: Vastaajien yhteistyöhalut lannan hyödyntämisessä.	25
Kuva 9: Osa vastaajista oli kiinnostunut terapiaratsastuksesta.	26
Kuva 10: Vastaajien mukaan mahdollisuudet kärryillä ajoon maastossa.....	28
Kuva 11: Tarvetta ratsastajista varoittaville liikennemerkeille vastaajien mielestä on. ...	28
Kuva 12: Vastaajien tarve lomitukselle.	29

Liitteet

Hyvä hevosalan ammattilainen tai harrastaja!

Mäntsälän alueelle on suunnitteilla hanke, jolla pyritään kartoittamaan paikallisten hevosyrittäjien tarpeita yritys- ja harrastetoiminnan kehittämiseksi, sekä mahdollisuuksia toimivan yhteistyöverkoston luomiseen.

Hanke suunnitellaan palvelemaan Mäntsälän alueella toimivia hevosalan yrittäjiä ja harrastajia. Onnistunut hanke edellyttää perusteellista esiselvitystä ja Teillä paikallisena toimijana on mahdollisuus vaikuttaa hankkeen sisältöön. Osallistuminen auttaa suunnittelemaan hankkeen, joka vastaa yrittäjien ja harrastajien todellista tarvetta. Hankkeelle on tarkoitus hakea rahoitusta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta paikalliselta toimintaryhmältä, jona toimii Silmu ry.

Kunnantalolla tammikuussa 2009 järjestetyssä hevosalan yrittäjien ja harrastajien tapaamisessa nousi esille asioita, joita paikallaolijat halusivat tulevassa hankkeessa selvitettävän. Kysymykset on laadittu näiden aiheiden perusteella, mutta muitakin teemoja hankkeeseen voidaan vielä sisällyttää, mikäli tarvetta ilmenee.

Hankkeen esiselvitys toteutetaan Laurea amk:n opinnäytetyönä ja hankesuunnitelma laaditaan yhteistyönä Mäntsälän maaseututoimen, Yrityskehityksen ja Laurea amk:n kesken. Kirjeen saaneisiin otetaan marras-joulukuun aikana yhteyttä puhelimitse. Liitteenä ovat kysymykset joihin toivomme Teidän vastausten läpikäymisen nopeuttamiseksi tutustuvan etukäteen. Halutessanne voitte kysyä lisätietoja kyselyn toteuttajilta.

Ystävällisin terveisin

Maaseutuasiames Eero Laaksonen p.040-3145266 eero.laaksonen@mantsala.fi

Toimitusjohtaja Pekka Tikka p.050-3819213 pekka.tikka@mantsala.fi

Amk opiskelija Noora Fager-Pintilä p. 040-7006338 noora.fager-pintila@laurea.fi

KYSYMYKSET

Aihepiirit:

Hevosen lannan hyödyntäminen

Terapiaratsastus

Hevosten teurastus/lopettaminen

Maastoratsastusreitit (raviajoreitit)

Lomitus

Yhteiset hankinnat

Hevosen lannan hyödyntäminen:

1. Käytetäänkö kertynyt lanta hyväksi tilan omassa toiminnassa?

Lannoitteena

Jokin muu?

Ei, luovutetaan ulkopuoliselle taholle (minne?)

2. Onko tilalla yhteistoimintaa jonkin muun toimijan/tilan kanssa?

Lämpölaitos

Kompostointi

Lannanlevitys

Jokin muu, mikä?

Ei tarvetta

Haluaisin kehittää yhteistyötä

3. Aiheuttaako lannan varastointi tilalla ongelmia?

Kyllä

Ei

4. Olisitko valmis maksamaan lannan keräilystä/kuljetuksesta esim. suoraan tilalta?

Kyllä (kuinka paljon?)

Ei

Vain jos kustannukset ovat pienemmät kuin tämänhetkiset

5. Minkälaista lantaa tilalla syntyy?

Sisältää kuiviketta

Olki

Turve

Puru

Muu?

Kuivittamatonta

Kertyy tasaisesti ympäri vuoden

Laidunkaudella lantaa kertyy vähemmän

Kuutiota/vuosi

Terapiaratsastus:

6. Järjestetäänkö tilallanne

Terapiaratsastusta

Vammaisratsastusta

Ei kumpaakaan

7. Onko tilalla tarvittavia resursseja terapia- tai vammaisratsastuksen aloittamiselle? (Kysymys niille, joilla toimintaa EI järjestetä)

Sopivia hevosia

Inva WC

Koulutettu terapiaratsastuksen vetäjä

Liikkuminen pyörätuolilla vaivatonta

Ratsastuskenttä

Muuta?

8. Haluaisiko tila aloittaa kyseisen toiminnan järjestämisen?

Kyllä

Ei

Lisätieto kiinnostaa

Hevosten teurastus:

9. Koetteko teurastuksen käytännönjärjestelyt ongelmallisiksi?

Mitkä?

10. Koetteko hevosen lopettamiseen liittyvät käytännönjärjestelyt ongelmallisiksi?

Kyllä, polttaminen

Kyllä, hautaaminen

Muu?

Ei

Maastoratsastusreitit:

11. Onko lähialueillanne hyvät mahdollisuudet maastoratsastukselle?

Kyllä

Ei

Kohtalaiset

12. Onko lähialueillanne hyvät hevosajoreitit?

Kyllä

Ei

Kohtalaiset

Oma rata

13. Tarvittaisiinko ratsastajista varoittavia liikennemerkkejä enemmän?

Kyllä

Ei

14. Suhtautuvatko maanomistajat ratsastajiin myönteisesti?

Kyllä

Ei

15. Sallisitteko muiden tallien maastotunnit omilla maillanne?

Kyllä

Ei

16. Koetteko tarpeelliseksi yleisen maastoratsastusreitin rakentamisen?

Kyllä

Ei

17. Sallisitteko yleisen maastoratsastusreitin rakentamisen maillenne?

Kyllä

Ei

Lomitus:

18. Onko tilallanne tarvetta lomituspalvelulle? (ei lomitusoikeuden kautta tuleva lomitus)

Ei ollenkaan

Satunnaisesti

Kuukausittain

Viikoittain

19. Minkälaisen koulutuksen vaadit työntekijöiltä?

Alan koulutus

Harjoittelija

Työkokemus riittää

Ei mitään

Yhteiset hankinnat/yhteistyö:

20. Haluaisitko osallistua yhteiseen markkinointiin muiden Mäntsälän alueella toimivien hevosalan yrittäjien kanssa?

Kyllä

Ei

(Minkälaiseen?)

21. Mitä palveluita tai tuotteita haluaisit tarjota/tarjoat muille yrittäjille? (esim. maneesin vuokraus, hevospaikkoja, heinää... yms.)

22. Mitä palveluita tai tuotteita haluaisit ostaa/ostat muilta alueen yrittäjiltä tai viljelijöiltä?

23. Haluaisitko osallistua yhteishankintoihin (esim. rehujen) muiden yrittäjien kanssa?

Kyllä

Ei

Hankkeen omarahoitus:

24. Oletko valmis osallistumaan hankkeen omarahoitusosuuteen?

Kyllä

Ei

25. ”Vapaa sana”